

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

Deres ref.:
18/1336-1

Vår ref.:
2018/

Dato:
25. juni 2018

Høringssvar på NOU 2018:5 Kapital i omstillingens tid (Kapitaltilgangsutvalget)

Vi viser til ovennevnte NOU, og invitasjon til å komme med synspunkter på utredningen. Innledningsvis anser vi det som positivt at departementet raskt fulgte opp Industrimeldingen med å nedsette et bredt sammensatt og godt kvalifisert utvalg. Resultatet er en utredning som både stiller en god diagnose og peker på relevante forbedringsmuligheter. Det gjelder også den spesifikke vurderingen av offentlige virkemidler (kapittel 7).

Overordnet er vi enige med utvalget i at det norske kapitalmarkedet i hovedsak fungerer godt, men at det er rom for forbedringer. Det pekes spesielt på at tilfanget av nye større vekstselskaper i de senere år har vært begrenset, samt at egenkapitaltilgangen for mindre bedrifter med et kapitalbehov i størrelsesorden opp til 20 millioner er spesielt utfordrende. Sistnevnte rimer godt med vår egne erfaringer. GIEK har sammen med Eksportkreditt Norge, Innovasjon Norge og GIEK Kredittforsikring fått innspill fra 74 SMB- bedrifter gjennom initiativet Eksportteamet¹ – som ble etablert i 2016. De aller fleste meldte tilbake at den største utfordringen var likviditet og arbeidskapital.

GIEK spiller en viktig rolle for næringslivet ved sin risikoavdekning for banker ved finansiering av eksportkontrakter og gjennom sine innenlandske garantiordninger, byggelånsordningen, kraftgarantiordningen og internasjonaliseringsgarantien. GIEK er forøvrig en viktig bidragsyter i land hvor det er krevende å få finansiering. Flere eksportkontraktene ville ikke blitt realisert uten GIEKs medvirkning. Kundeeffektundersøkelsen GIEK fikk utført av Menom Economics i 2017 viser at for hver krone eksportert fra kontrakter i GIEKs portefølje i 2017, ville 52 øre ikke blitt realisert uten GIEK².

Det er viktig å vurdere den samlede venturekapitaltilgangen fra staten fordi dette for mange SMB- bedrifter er eneste reelle kapitalkilde. Utvalget har konkrete forslag til hvordan dette kan gjøres. GIEK har ikke noe spesielt syn på de enkelte forslagene utover å påpeke betydningen av tilgang til både

¹ Gjennom «Eksportteamet» (Innovasjon Norge, GIEK Kredittforsikring, GIEK og EK) er det etablert et samarbeid om markedsarrangementer og økt rådgiverkompetanse på tvers av organisasjonene. Dette er et tiltak for å sikre en helhetlig tilnærming av virkemidlene på tvers av de fire organisasjonene.

² Oppsummering av kundeeffektundersøkelse og interessentundersøkelse for GIEK i 2017

tilstrekkelig egen- og arbeidskapital på den ene siden, og tilgangen til kreditt og garantier på den annen.

GIEK vil forøvrig nevne at selskaper eiet gjennom private Equity eiermodellen gjennomsnittlig har høyere vekstrater fordi man har tilgang til både kapital og kompetanse. Kompetente profesjonelle eiermiljøer har i større grad internasjonalt nettverk og kan gjennom det tiltrekke nødvendig kompetanse for å oppnå vekst, også i eksport markeder.

Nevnes kan det også at en lang rekke fond med ulike formål er opprettet i regionalt og multilateral regi. En rekke utenlandske utviklingsbanker har også ordninger som er åpen for alle med gode prosjekter. Dette er en finansieringskilde norske bedrifter utnytter i liten grad. Å skaffe oversikt over slike kunne være til stor hjelp for eksportbedriftene. GIEK anser at virkemiddelapparatet kan spille en viktig rolle i så måte.

Vår oppfatning er at langsiktig eksportfinansiering er relevant og tilgjengelig for eksporterende norske bedrifter, herunder SMB-bedriftene. Dette skyldes ikke minst at Nærings- og fiskeridepartementet har tatt en aktiv rolle i tilpasning av rammene for våre tilbud til skiftende markeder og internasjonal finansieringskonkurranse, bl.a. ved innføringen internasjonaliseringsgarantien, et tilbud som er godt tilpasset eksportørenes behov.

GIEK vil også påpeke at det å bidra til at store virksomheter vinner kontrakter er en effektiv måte å hjelpe SMB-bedrifter på ved at de ofte bidrar med betydelige underleveranser. Disse indirekte effektene av GIEKs garantivirksomhet er betydelige³. I en konkret skipskontrakt ble det eksempelvis registrert nærmere 100 norske underleverandører. Denne sammenhengen bekreftes også av Statistisk sentralbyrå (SSB) i en analyse publisert i februar 2017⁴: Den slår fast at frittstående SMB-bedrifter nær femdobler sin målte eksport når indirekte bidrag (underleveranser) inkluderes. I samme analyse heter det at 30 prosent av sysselsettingen i SMB-bedriftene kan knyttes til eksport når denne indirekte eksporten inkluderes.

Vi er også enig med utvalget når det påpeker at statlige virkemidler bør være effektive, målrettede og målbare. Næringsministerens varslede gjennomgang av de statlige virkemidlene for næringsliv, forskning og innovasjonsmiljøer som var omtalt i DN den 10. juni er et godt tiltak i arbeidet for å oppnå dette. Det er også Finansdepartementets beslutning om at det skal gjennomføres en områdegjennomgang av næringsfremme i utlandet med mål om et mer effektivt apparat rettet mot å fremme norsk næringsliv i utlandet. De viser til at områdegjennomgangen skal legge til rette for systematisk arbeid med effektivisering og forbedring innenfor utvalgte områder, og at den skal kunne brukes som beslutningsunderlag for strukturelle endringer i offentlig sektor.

GIEK deler utvalgets vurdering av at eksportfinansieringsordningene i større grad bør framstå helhetlig og samordnet, og dermed enda mer forståelig og tilgjengelig for kundene. Utvalget anbefaler at det gjøres en overordnet gjennomgang på området, der man ser *alle* virkemidlene i sammenheng, og at det i den forbindelse bør undersøkes om det kan gjennomføres forenklinger som kan gjøre virkemidlene og virkemiddelapparatet mer oversiktlig og forbedre effektiviteten og den

³ Menon Economics gjør hvert år en beregning på direkte og indirekte effekter av GIEKs garantiutstedelser.

⁴ <https://www.ssb.no/utenriksokonomi/artikler-og-publikasjoner/flere-enn-eksportorene-avhengige-av-eksportmarkedene>

totale måloppnåelsen. GIEK viser i den forbindelse til Finans Norges høringssvar⁵ til evaluering av GIEK og Eksportkreditt Norge AS i 2017, der en av tilbakemeldingene er at ;«gjeldende organisering ikke bidrar til å understøtte effektive prosesser».

Ifølge rapporten mener flertallet av kunder og finansinstitusjoner evaluator kontaktet at det isolert sett er kompliserende å ha to aktører å forholde seg til i finansieringsprosessen og at det kan være krevende å skaffe seg oversikt over hvem som gjør hva i virkemiddelapparatet før man har søkt om finansiering. Vi registrerer også at flere av våre naboland har valgt en mer samlet organisering av virkemiddelapparatet. Det er GIEKs oppfatning (jfr. vårt høringssvar til evalueringen⁶) at begge organisasjoner samarbeider godt med sikte på å sikre en mest mulig effektiv arbeidsdeling – innenfor premisset om at hver organisasjon må være ansvarlig for egne beslutninger. Ut fra en mer helhetlig vurdering, mener GIEK at det er sannsynlig at effektiviteten kan økes ved en organisatorisk sammenslåing. Vi mener at de mulige motforestillingene mot en sammenslåing som drøftes i evalueringen, kan ivaretas på en tilfredsstillende måte også innenfor én organisasjon med tydelige roller og ansvarsdeling.

Vi vil avslutningsvis vise til at en fortsatt dynamisk tilpasning av finansieringstilbudene er viktig for at norske eksportører også i fremtiden skal kunne konkurrere på like vilkår med utenlandske selskaper.

Med hilsen

Wenche Nistad

administrerende

direktør

Ulla Wangestad

avdelingsdirektør

⁵ <http://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/nfd/horinger/horingsdokumenter/2017/horing-av-evalueringen-av-giek-og-eksportkreditt-norge/Download/?vedleggId=4fde4667-aa48-47c9-9007-b1eb4040a205>

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-evalueringen-av-giek-og-eksportkreditt-norge/id2582747/?uid=d7f83e81-fea3-4e0a-a7ca-339b39f69b8c>

